

Land	Norge
Domstol	Asker og Bærum tingrett
Parter	Logistikk og It Partner AS mod Kolberg Caspary Lautom AS
Dato for afgørelse	7. marts 2006
Afgørelsestype	Dom
Status	Retskraftig
Dato for publicering i domsdata-basen	10. juni 2020
Omtalt i It-kontraktret, 2. udgave	s. 105
Gengivet fra	Lovdata

Resumé

Sagen angik en aftale om implementering af et ERP-system, som allerede var i brug hos dele af kunden. Implementeringen omfattede tre centrale områder: data konvertering fra et ældre system, implementering af et system fra lageret, og integration med eksterne handelssystemer. Kunden hævdede, at leverandørens præsentation var mangelfuld, og at systemet ikke fungerede korrekt ved idriftsættelsestidspunktet. Derudover påstod kunden, at leverandøren ikke havde iagttaget sin rådgivningspligt ved ikke at advare om risici og højt timeforbrug. Kunden krævede derfor ophævelse af kontrakten og erstatning. Leverandøren bestred dette og krævede betaling for udførte ydelser. Retten fandt, at leverandørens misligholdelse ikke var hævebegrundende, og at leverandørens manglende iagttagelse af rådgivningspligten ej heller kunne retfærdiggøre ophævelse af kontrakten. Retten havde i sin vurdering tillagt parternes rolle- og ansvarsfordeling betydning. Kunden havde i betydeligt omfang ansvar for kravspecifikation og projektstyring, men svigtede på disse områder. Kundens manglende interne kommunikation og fremdriftsplanlægning bidrog til projektets udfordringer. Kundens krav om ophævelse og erstatning blev afvist. Dog blev kunden tilkendt et forholdsmæssigt afslag som følge af leverandørens misligholdelse, navnlig manglende iagttagelse af rådgivningsforpligtelsen. Leverandøren fik medhold i krav på betaling af leverede ydelser, men beløbet blev reduceret.

Nøgleord: ophævelse, rådgivningspligt, projektstyringspligt, væsentlig misligholdelse, erstatning, forholdsmæssigt afslag, forsinkelse, mangler

Denne dom er hentet fra Lovdata med Lovdatas tilladelse.

Udnyttelse af afgørelser fra Lovdata til forlagsvirksomhed, distribution, drift af søgbare databaser eller til undervisningsvirksomhed kræver særskilt aftale med Lovdata. Lovdata afgør i tvivlstilfælde, hvorvidt der foreligger forlagsvirksomhed, distribution, drift af søgbare databaser eller undervisningsvirksomhed.

Videresalg af Lovdatas tjenester kræver særskilt aftale.

Asker og Bærum tingrett - Dom. - TAHER-2005-74986

Instans	Asker og Bærum tingrett – Dom.
Dato	2006-03-07
Publisert	TAHER-2005-74986
Sammendrag	Betalingskrav og misligholdskrav ved it-leveranse.
Saksgang	Asker og Bærum tingrett TAHER-2005-74986.
Parter	Logistikk Og It Partner AS (advokat Erik Johan Mjell) mot Kolberg Caspary Lautom AS (advokat Arve Føyen).
Forfatter	Dommerfullmektig med alminnelig bemyndigelse Tor Henrik Hauge. Fagkyndige meddommere: Simen Bakken, Bjørn Welley Fosli.

Innholdsfortegnelse

Asker og Bærum tingrett - Dom. - TAHER-2005-74986.....	1
Innholdsfortegnelse	2

Saken gjelder betalingskrav og misligholdskrav ved itleveranse. I hovedsøksmål er det krevd full betaling. I motsøksmål er det krevd hevning og erstatning. Det felles grunnleggende spørsmål er om det foreligger kontraktsbrudd hos leverandøren.

Leverandøren Logistikk og IT Partner AS («Logit») er saksøker i hovedsøksmålet. Kunden Kolberg Caspary Lautom AS («KCL») er saksøkt i hovedsøksmålet.

Den 27. mai 2005 innkom stevning fra Logit. Logit krevde full betaling. Den 28. juni 2005 innkom tilsvarende stevning i motsøksmål fra KCL. Kravet ble bestridt, og KCL krevde hevning og erstatning. Logit har bestridt kravene i motsøksmålet.

Den 8. til 13. februar 2006 ble hovedforhandling avholdt. Partsforklaringer ble gitt. Syv vitner ble avhørt. Dokumentasjon ble foretatt som angitt i rettsboken.

Sakens bakgrunn

Sommeren 2004 inngikk Kolberg Caspary Maskin AS («KCM») og Lautom AS («Lautom») fusjonsavtale. Etter planen skulle driften samordnes innen 1. januar 2005. I forbindelse med fusjonen ble det bestemt at de to driftsenhetene skulle gå over til ett felles ERP-system. Det ble bestemt å videreføre det systemet som var i drift hos Lautom: «Løsning1».

Løsning1 består av flere moduler, herunder logistikk og datafangst, økonomi og regnskap, ehandel og butikkintegrasjon. Logit hadde, og har fortsatt, opphavsrett til Løsning1, og sto allerede som leverandør og konsulent for Lautom i et løpende forretningsforhold.

Det ble nedsatt et eget prosjekt. Prosjektets manifest var at Løsning1 skulle innføres hos KCM-delen av KCL og at Lautom sine forretningsprosesser skulle følges. Det var tre sentrale, og omtvistede, oppgaver. Det ene (1) var å konvertere data om varer, kunder, leverandører mv fra KCM sitt daværende system, Navision, til Løsning1. Dette innebar primært den tjenesteleveransen å lage et program for konvertering og så å forestå selve konverteringen. Det andre (2) var å innføre logistikksystem for lageret. For lageret skulle logistikksystemet knyttes opp mot en fysisk vareheis for fremhenting (plukking) av bestilte varer. Det tredje (3) var å integrere systemet med de eksterne, webbaserte handelssystemene WebOn og Autodata. De to sistnevnte oppgavene ville innebære å installere og tilpasse den standard programvare som Løsning1 var.

KCL organiserte seg med egen prosjektleder, vitnet Roar Jacobsen, og en prosjektgruppe hvor egne ansatte var med.

Logit ble involvert gradvis. I september 2004 ble Logit kontaktet om prosjektet. Tema var da konvertering av data. Det ble imidlertid tidlig klart at oppdraget ville bli mer enn konvertering.

Den 9. november 2004 er en merkedato. Da avholdt partene prosjektmøte, og det kan gjerne ses som kontraktstidspunktet for prosjektavtalen – uten at det nøyaktige tidspunktet har avgjørende betydning. Mye av kontraktsgrunnlaget ble lagt i dette møtet og i nært påfølgende dokumenter.

Spesifikasjonen av oppdragets deler var i utgangspunktet noe begrenset, især for lagerrutinene – dog er dette omtvistet. Det ble fastsatt at oppdraget skulle utføres på timebasis uten bindende rammer eller estimater for tidsbruk eller kostnader – det er det enighet om, mens det nok likevel er uenighet om implikasjonene. Planlagt oppstartsdato ble satt til 3. januar 2005, som var første virkedag i det nye året. Rollefordeling mellom KCL og Logit ble fastlagt nærmere – samtidig som dette er et sentralt tvistetema.

Selve gjennomføringen fra Logit sin side startet dels før og dels etter prosjektmøtet. Konvertering hadde begynt forsiktig rundt oktober/november. Det øvrige arbeidet startet rundt møtetidspunktet. Fremdriften var noe begrenset i november. Fra slutten av november ble de ulike delene av prosjektarbeidet intensivert, både fra Logit og KCL sin side. Siste halvdel av desember ble svært hektisk for alle parter.

Driften startet 3. januar 2005, som opprinnelig planlagt. Samme dag ble det klart at systemet ikke fungerte etter sitt formål. I løpet av januar utførte Logit på den bakgrunn et betydelig arbeid. Kvaliteten av arbeidet per driftsstart og senere, samt timeforbruket, er omtvistet, herunder Logit sitt varslings- og rådgivningsansvar.

I slutten av januar spisset forholdet seg til mellom partene. Det ble klart at KCL hadde et visst likviditetsproblem og at KCL hadde noe å utsette på Logit sitt arbeid. KCL hadde på dette tidspunktet betalt fakturaer for arbeid i oktober, november og delvis desember. KCL hadde ikke betalt fakturaer som da var

forfalt i januar 2005, totalt kr 423.026. KCL ba om henstand med betaling. Logit avviste dette, og stoppet sitt arbeid.

I starten av februar ble konflikten tydeligere, især i møte 9. februar. I brev av 11. februar reklamerte KCL utfyllende på leveransen fra Logit. I brev av 17. februar sendte så Logit konkursvarsel til KCL, som ble forkynt 22. februar. Med dette eskalerte konflikten. KCL bestred premissene for varselet. Begjæring om konkurs ble aldri innsendt.

I februar og mars var det en del kontakt mellom partene og deres advokater. Blant annet ble forhandlingsmøte avholdt 11. mars. Partene ble enige om at Logit skulle utføre spesifiserte arbeider selv om tvisten pågikk – det nærmere avtaleinnhold er omtvistet. KCL varslet videre om at selskapet ville gå over til et annet ERP-system med en ny leverandør.

I brev av 6. mai krevde Logit bankgaranti fra KCL for det omtvistede beløp som betingelse for å fortsette arbeid hos KCL. KCL avviste dette. Logit stanset da alt arbeid.

Det totale betalingskravet var da kr 2.049.115 (når enkelte korreksjoner i henhold til påstanden er gjort, blant annet). Det omfattet arbeid i prosjektet både etter prosjektavtalen og den særskilte avtalen av våren 2005. Det omfattet også noe arbeid utenfor prosjektavtalen.

I april og mai pågikk samtidig arbeid med å innføre nytt ERP-system hos KCL, Autodata. Den 1. juni ble det nye systemet satt i drift.

Den 27. mai innkam stevning fra Logit, som nevnt.

Den 28. juni innkam tilsvaer og stevning i motsøksmål. KCL erklærte i stevningen hevning av prosjektavtalen, lisensavtalen og vedlikeholdsavtalen.

Saksøkeren har i det vesentlige anført:

Logit har krav på full betaling for sin leveranse av tjenester og varer. Leveransen er av fullgod kvalitet og er levert i tide. Logit har oppfylt sine omsorgs- og varslingsplikter.

Avtalegrunnlaget er møtereferatet av 9. november 2004, prosjektskissen av 16. november 2005 og det endelige og de facto aksepterte utkastet til konsulentavtale – på tross av manglende signering av utkastet. I tillegg kommer de facto aksepterte avtaler om bruksrett (lisens) for Løsning1 og om vedlikehold. For øvrig forelå det allerede bindende konsulent-, bruksretts- og vedlikeholdsavtale, da med Lautom og dermed også med det fusjonerte selskapet KCL.

Prosjektet, slik det opprinnelig forelå, var av KCL oppgitt å være at Løsning1 skulle innføres hos KCM-delen av KCL og at Lautom sine forretningsprosesser skulle følges. Tilpasninger skulle dermed være minimale. Prosjektet fremsto som relativt ukomplisert teknisk sett. Disse forutsetningene ble vesentlig endret av KCL underveis, både før og etter driftsstart 3. januar 2005.

Rolle- og ansvarsfordelingen mellom KCL og Logit er vesentlig. KCL skulle ha generelt ansvar for prosessene og tilpasningene, og stå for spesifisering, testing og implementering. KCL ledet prosjektet, og hadde egen prosjektleder og prosjektgruppe. Logit på sin side hadde en utpreget teknisk og begrenset oppgave. Logit skulle levere et funksjonelt produkt til KCL ut fra KCL sine krav til funksjonalitet. Logit var ikke del av prosjektgruppen, på tross av uttalt ønske om dette. Logit hadde et delansvar på linje med andre underleverandører, som WebOn og Autodata.

Logit hadde et timebasert oppdrag uten bindende rammer eller estimater for tid og kostnader. Kun timepris var bindende satt. Leveringsdato var ikke satt, utover at planlagt oppstartsdato var 3. januar 2005. Fremdriftsplan forelå ikke, i hvert fall ikke detaljert og tilgjengelig for Logit.

Logit sin mulighet til og ansvar for å rådgi KCL var dermed også svært begrenset, både med hensyn til spesifisering av produktet, fremdrift, oppstartsrisiko og timeforbruk. Herunder var det ikke Logit sin oppgave å gi råd om produktet var en god eller dårlig løsning.

Med dette grunnlaget leverte Logit det selskapet skulle: et funksjonelt og stabilt produkt som ble levert i tide. Dette innbefatter alle delene av oppdraget i de tre fasene i prosjektet: (1) utviklingen fra 9. november 2004 til driftsstart 3. januar 2005, (2) produksjonsfasen med avviksbehandling frem til 19. januar 2005, og (3) etterarbeidet videre fremover til oppdraget ble avsluttet.

Logit leverte en løsning i henhold til de spesifikasjoner som KCL hadde gitt eller svarte for, og således uten tekniske feil. Det er riktig at ved driftsstart 3. januar 2005 så fungerte ikke de ulike delene leveransen fullt ut etter sitt formål. Imidlertid er dette KCL sitt ansvar. De gjennomgående problemene var mangelfull styring av prosjektet fra KCL, mangelfull spesifikasjon og manglende testing. Samtidig berørte en rekke av problemene som dukket opp, flere deler av leveransen. For integrasjon spesifikt, var det enkelte problem i forhold til Autodata og WebOn. Men KCL svarte for disse problemene, uavhengig av om svikten lå hos KCL eller Autodata og WebOn. For konverteringen ble det gjort en teknisk feil, en programmeringsfeil, hos Logit. Det er likevel ikke et kontraktsbrudd. Årsaken og ansvaret lå hos KCL. Problemets opprinnelse var feil i en fil fra KCL. Logit gjorde så en feil når dette skulle rettes og da i en presset og vanskelig arbeidssituasjon. KCL testet dessuten ikke konverteringsarbeidet slik KCL hadde ansvar for.

I perioden frem til 19. og 21. januar 2005 utførte så KCL mye arbeid. Dette skal betales fullt ut. Arbeidet besto i det alt vesentlige av endringsarbeider og ikke retting av egne feil. De eventuelle feil det måtte være snakk om, er dessuten ikke kontraktsbrudd. Det er påregnelig at det må gjøre korreksjoner og justeringer etter at et system settes i produksjon. Feilen i konverteringen ble for øvrig rettet innen 6. januar 2005. Per 21. januar 2005 fungerte systemet.

I perioden deretter og frem til oppdraget ble avsluttet utførte Logit etterarbeid, i det vesentlige i form av justeringer. Også dette skal betales fullt ut.

Logit oppfylte sitt begrensede rådgivningsansvar. Logit gjorde det fra start klart at Logit burde være med i prosjektgruppen, at Logit ikke hadde anledning til å vurdere hva som burde gjøres med hensyn til funksjonalitet, at Logit måtte jobbe ut fra det de fikk levert av spesifikasjoner, og at tidsskjemaet var meget knapt. Dette ble gjentatt senere.

Logit oppfylte derfor sin rådgivningsplikt med hensyn til oppstart. Om mulighetene til og forsvarligheten av driftsstart 3. januar 2005, uttrykte Logit flere ganger bekymring, samtidig som driftsstart fremsto som mulig basert på de premisser KCL leverte. KCL tok selv et valg som det må bære ansvar for.

Logit oppfylte også sin rådgivningsplikt med hensyn til timeforbruk. Logit leverte fakturaer til tider og med spesifikasjon som avtalt. Logit informerte også i midten av desember 2004 om da fakturerte timer. Situasjonen er at KCL ikke bare burde vite, men også visste, at prosjektet ble dyrere enn antatt.

Dermed har ikke Logit begått kontraktsbrudd. Prisavslag eller hevning er utelukket. Logit var på sin side berettiget til å stanse arbeidet i starten av februar 2005 ettersom KCL uberettiget stanset videre betaling.

Subsidiært anføres – hvis det anses å foreligge kontraktsbrudd – at eventuelle kontraktsbrudd ikke kan føre til hevning eller prisavslag. Logit hadde utbedringsrett. Den må anses i stor grad benyttet i produksjonsfasen i januar 2005. Samtidig ble KCL forhindret fra å utbedre øvrige forhold som KCL hevdet var mangler.

Konkursvarselet var berettiget og ikke en illojal handling og et tillitsbrudd. Kravet om garanti var også berettiget. Disse forholdene har ingen betydning for vurderingen av om det forelå vesentlig kontraktsbrudd.

Således er både hevning og prisavslag uberettiget.

Atter subsidiært – hvis KCL anses å ha hevningsrett – må ansvaret for restitusjon og erstatning begrenses. For restitusjonskravet er situasjonen at KCL har hatt nytte av leveransen. Lisensen for programvaren, Løsning1, er benyttet og betalt. Vedrørende erstatningskravet er utgiftene til utkjøp av leaset maskinvare KCL sitt eget valg og risiko. Heller ikke de øvrige utgifter er dekningsmessige. Under enhver omstendighet er det avtalt en erstatningsbegrensning på kr 100.000 i konsulentavtalen. Den står seg. Den er vedtatt, den er ikke urimelig, og Logit har ikke utvist slik grov uaktsomhet eller forsett at begrensningen ikke skulle gjelde.

Saksøkeren har nedlagt slik påstand:

«I hovedsøksmålet:

1. Kolberg Caspary Lautom AS dømmes til å betale til Logistikk og IT Partner AS kr 1.129.269,- tillagt lovens renter fra 24.05.2005 og frem til betaling finner sted.
2. Kolberg Caspary Lautom AS dømmes til å betale saksomkostningene til Logistikk og IT Partner AS, tillagt lovens renter fra dd og frem til betaling finner sted.

I motsøksmål:

Prinsipalt: Logistikk og IT Partner AS frifinnes.

Subsidiært: Logistikk og IT Partner AS sitt erstatningsansvar er begrenset oppad til kr 100.000,-.

I alle tilfelle:

Kolberg Caspary Lautom AS dømmes til å betale saksomkostningene til Logistikk og IT Partner AS, tillagt lovens renter fra dd og frem til betaling finner sted.»

Saksøkte har i det vesentlige anført

KCL har rett til heving. Logit har ansvar for vesentlig mislighold. Arbeidet var svært mangelfullt. Timeforbruket overskred ethvert rimelig estimat. Logit oppfylte ikke sitt rådgivnings- og varslingsansvar, især om oppstartsrisiko og timeforbruk. KCL har dermed ingen plikt til å betale Logit for noen del av det utførte arbeid. KCL har krav på full restitusjon samt erstatning. Subsidiært, i hovedsøksmålet, anføres at KCL har krav på et prisavslag lik restbetalingskravet fra Logit.

Avtalegrunnlaget er møtereferatet, prosjektskissen og utkastet til konsulentavtale. Imidlertid gjelder ikke utkastet fullt ut. Utkastet ble aldri signert. Prosjektleder hadde heller ikke fullmakt eller legitimasjon til å signere avtalen. Utkastet ble heller ikke akseptert på annen måte – hvilket har den konsekvens at ansvarsbegrensningen ikke er bindende.

Forutsetningene for prosjektet, og rolle- og ansvarsfordelingen, er annerledes enn Logit har hevdet. Prosjektet måtte for KCL fremstå som relativt ukomplisert og begrenset. Det var tale om datakonvertering samt tilpasning av standard programvare som allerede var i bruk for halve delen av KCL. Logit var videre den klart kyndige part. Logit hadde opphavsrettighetene og den fulle kunnskap om produktet, erfaring med bruken i Lautomdelen av KCL, og erfaring med implementering av Løsning1 i sammenlignbare prosjekter. KCL hadde på sin side ikke den samme kunnskap, bare kunnskap som bruker.

KCL måtte kunne kreve levering av en «alminnelig god vare» selv om ikke fullstendige spesifikasjoner forelå fra starten. Systemet måtte forventes å fungere forholdsvis uproblematisk og rimelig sikkert ved normal drift. At spesifikasjonene i avtalegrunnlaget var få, skyldes at Løsning1 var i drift for Lautomdelen og at en del forhold var uavklart. Det var i hovedsak logistikksystemet for lageret som var uavklart. Imidlertid var det allerede i møtet 9. november 2004 klart at det måtte gjøres tilpasninger til KCM sine krav til funksjonalitet. Logit måtte da være forberedt på dette, og ta hensyn til det med tanke på fremdrift og oppstartsdato. Ved skissen fra Logit v/ vitnet Fonn og flytdiagrammet fra prosjektleder Jacobsen tidlig i desember, hadde Logit i det alt vesentlige spesifisert av hvorledes lagerløsningen skulle være. For de øvrige deler av oppdraget forelå det allerede 9. november i praksis spesifikasjoner. Det gjaldt for datakonverteringen, hvor et testmiljø endog var opprettet hos KCL. For integrasjonen mot Autodata og WebOn hadde Logit fått tilgang til beskrivelser, og ble forutsatt å ha direkte kontakt med disse leverandørene i den videre implementeringen.

Logit hadde i denne situasjonen også et klart rådgivnings- og varslingsansvar. Logit hadde ikke en så begrenset rolle som selskapet anfører. Logit var ingen underleverandør.

Logit leverte ikke det selskapet skulle. Ved driftsstart 3. januar 2005 fungerte ikke systemet etter sitt formål. Årsaken var en mengde feil fra Logit sin side. Kvaliteten var ikke god nok for noen del av leveransen. At konverteringen i utgangspunktet fikk et problem på grunn av feil i en fil fra KCL, hindrer ikke at Logit burde oppdaget feilen på et tidlig tidspunkt og burde ha unngått å gjøre programmeringsfeil. Feilene var kritiske for KCL sin virksomhet og fikk store negative følger, herunder inntektstap langt utover det tap som KCL har krevd dekket.

Det vesentlige av arbeidet i januar 2005 besto i feilretting og ikke endringsarbeider. Logit har ikke krav på betaling for retting av egne feil. Logit lyktes heller ikke i å fremskaffe en brukelig løsning, verken innen slutten av januar 2005 eller senere.

Logit fulgte ikke opp og varslet ikke om risikoen som var forbundet med oppstart 3. januar 2005. Logit beroliget tvert om KCL feilaktig en rekke ganger, helt frem til oppstarten.

Logit varslet heller ikke om det betydelige timeforbruket og tilhørende kostnadsøkning. KCL hadde på sin side ingen foranledning til å reagere på de opplysninger om påløpte kostnader som ble gitt av Logit.

Logit misligholdt således kontrakten.

Misligholdet var vesentlig. Manglene ved de tekniske løsningene og rådgivningen var i seg selv vesentlige. KCL var da også berettiget til å stanse betalingen. I tillegg brøt Logit sin lojalitetsplikt. Konkursvarslet var uberettiget og et klart tillitsbrudd. Krav om bankgaranti og påfølgende arbeidsstans var i strid med den avtalen om videre arbeid som ble inngått våren 2005. Logit begikk med det et forsettlig avtalebrudd. I denne type kontraktsforhold er tillit og samarbeid særlig viktig. Logit hadde som leverandør en tilnærmet monopolstilling. Logit hadde opphavsrett til Løsning1, og andre itkonsulenter kunne vanskelig sette seg inn i og bygge videre på Løsning1 slik systemet forelå våren 2005.

Dermed hadde KCL hevningsrett. KCL har ikke plikt til å betale for noen del av arbeidet, verken arbeid i eller utenfor prosjektet.

KCL har krav på restitusjon, på tilbakeføring av betaling for arbeidet og betalt vedlikeholdsavgift. KCL har hatt tilnærmet ingen nytte av systemet.

KCL har også krav på erstatning. Logit har opptrådt uaktsomt. Tapspostene er utkjøp av leaset utstyr fra IBM i tilknytning til Løsning1, utgifter til prosjektleder, utgifter til Integrasjonspartner AS som gjelder tilknyttet arbeid, samt advokatutgifter vedrørende konkursvarselet.

Ansvarsbegrensningene etter utkastet til prosjektavtale gjelder ikke. Klausulen er aldri vedtatt. Og under enhver omstendighet må den settes til side. Den er urimelig lav, slik at kontraktsbrudd i realiteten ikke ville få noen konsekvenser. Den er også urimelig når alle forhold ses under ett, herunder at utbedringsplikten er misligholdt. Logit har endatil opptrådt forsettlig, eventuelt grovt uaktsomt, og da gjelder uansett ikke ansvarsbegrensningen.

Subsidiært, i hovedsøksmålet, anføres at KCL har krav på et prisavslag lik det utestående betalingskravet fra Logit.

Saksøkte har nedlagt slik påstand:

«I hovedsøksmålet:

- 1. Kolberg Caspary Lautom AS frifinnes.*
- 2. Logistikk og IT Partner AS betaler til Kolberg Caspary Lautom AS alle sakens omkostninger med tillegg av lovens forsinkelsesrenter fra forfall og til betaling skjer.*

I motsøksmålet:

- 1. Logistikk og IT Partner AS betaler til Kolberg Caspary Lautom AS NOK 2 503.880,- med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.*
- 2. Logistikk og IT Partner AS betaler til Kolberg Caspary Lautom AS alle sakens omkostninger med tillegg av lovens forsinkelsesrenter fra forfall og til betaling skjer.»*

Rettens bemerkninger:

Saken gjelder betalingskrav og misligholdskrav ved itleveranse. I hovedsøksmål er det krevd full betaling. I motsøksmål er det krevd heving og erstatning.

Det felles grunnleggende spørsmål er om det foreligger kontraktsbrudd hos leverandøren.

Allerede nå peker retten på at kjernen i saken er rolle- og ansvarsfordelingen mellom partene, og at driftsproblemer og høyt timeforbruk skyldes at prosjektet ble grepet feil an av begge parter. I dette ligger også at spørsmålene om kvalitet og ulike sider ved rådgivningsansvaret bør ses i sammenheng.

Kontraktsbrudd:

Utgangspunktet

Spørsmålet om det foreligger kontraktsbrudd, gjelder kvaliteten på leveransen og leverandørens rådgivnings- og varslingsansvar.

Avtalegrunnlaget er i hovedsak møtereferatet av 9. november 2004 (skrevet 11. november 2004), prosjektskissen av 16. november 2004 og utkastet til såkalt konsulentavtale – samt videre utvikling av spesifikasjonen for leveransen. Utkastets vedlegg er utvilsomt bindende, med tilhørende henvisninger til

utkastet. Utkastets øvrige bindende kraft har derimot primært karakter av kontraktsforutsetninger. Ikke enhver klausul er uten videre bindende – dog kommer dette ikke på spissen slik retten bedømmer saken.

Det er ikke påvist eldre konsulentavtaler med Lautom som kan anses å regulere prosjektavtalen.

Oppdragets sentrale og omtvistede oppgaver er i utgangspunktet på det rene: (1) konvertering av data, (2) integrasjon av Løsning1 mot eksterne, webbaserte handelssystemer og (3) installering og tilpasning av programvare for lagerstyring. Den sentrale og felles premiss var at Løsning1 var standard programvare som skulle tilpasses og at funksjonaliteten (forretningsprosessene/egenskapene) i systemet slik dette forelå hos Lautom, skulle videreføres i det vesentlige. Oppdragets deler hadde samtidig ulikt spesifikasjonsnivå.

Det rettslige utgangspunktet, basert på avtalegrunnlaget, almene kontraktsprinsipper og bransjepraksis, er følgende:

Leverandøren Logit pliktet å levere et produkt i henhold til kravspesifikasjon og forholdsvis funksjonelt og stabilt, ut fra arbeid på timebasis uten bindende rammer eller estimer for tid og kostnader – samtidig som kunden KCL hadde en betydelig del av ansvaret og risikoen for både sluttresultat og totalkostnader. Dette skal utdypes noe.

Logit pliktet å levere et produkt i henhold til KCL sin spesifikasjon. Logit pliktet samtidig å levere et forholdsvis funksjonelt og stabilt produkt basert på den tekniske plattformen som programvaren Løsning1 var – en resultatforpliktelse, med en viss margin for feil. Logit hadde tilstrekkelig informasjonsgrunnlag rundt 9. november 2004 til å vurdere og stå inne for dette.

Logit pliktet videre å utføre et timebasert oppdrag uten bindende rammer eller estimer for tid og kostnader – et regningsarbeid. Kun timepris var bindende satt. Leveringsdato var ikke satt, utover at planlagt oppstartsdato var 3. januar 2005. Mye av risikoen for timeforbruk og fremdrift måtte derfor ligge hos KCL.

Kunden KCL hadde også av andre grunner vesentlig del av ansvar og risiko for leveransen. KCL skulle ikke bare levere kravspesifikasjon, men også foreta godkjenningstest og stå for prosjektstyring, inklusive nærmere spesifisering og fremdrift.

Følgene av dette er flere. Tidsoverskridelser ville i utgangspunktet ikke være forsinkelser hos Logit. Feil før godkjenning, men også etter godkjenning, ville ikke uten videre være mangler. Det ville innenfor rimelighetens grenser være lov å prøve og feile. Arbeidet med å rette/justere leveransen ville da kunne kreves betalt. Og prisen ville i utgangspunktet kunne kreves betalt selv om den måtte være høy. Grensen ville, noe forenklet sagt, gå ved de klarere uforvarlige feil og urimelig høyt timeforbruk.

Logit hadde samtidig et visst rådgivnings- og varslingsansvar, både ut fra den alminnelige omsorgsplikt, typen leveranse og det forhold at Logit hadde en helt annen teknisk innsikt i Løsning1 enn representantene for KCL hadde. I dette lå et visst ansvar for spesifikasjonen, nærmere bestemt å bidra til og å vurdere kundens spesifikasjon. Det kan ikke og bør ikke trekkes et for skarpt skille mellom funksjonalitet og tekniske løsninger, og det vil typisk kunne være en vekselvirkning mellom disse to størrelsene – så også i denne saken. Logit hadde også et visst ansvar for å rådgi med tanke på prosjektstyring, fremdrift og arbeidsmåte, samt timeforbruk og eventuell oppstartsrisiko. Det er likevel viktig å understreke at rådgivningsansvaret må vurderes helt konkret i saken, og at det var begrenset.

Kvaliteten på leveransen

Retten finner at kvaliteten på leveranse var et problem i den forstand at systemet ved driftsstart 3. januar 2005 ikke fungerte etter sitt formål, verken for integrasjon, lagerstyring eller bruk av konverterte data. Årsaken, i snever forstand, var at systemet var uferdig.

Det er imidlertid ikke påvist direkte feil fra Logit sin side, slik som feil i programmering eller løsning holdt opp mot den da foreliggende kravspesifikasjon. KCL har bevisbyrden. Det alt vesentlige av arbeidet i januar 2005 anses å skyldes spesifikasjonsendringer fra KCL sin side. Det er dessuten heller ikke rimelig å anse oppstartsdatoen som det avgjørende målepunkt. Det var ikke en opprinnelig avtalt leveringsdato – selv om datoen fra start og utover hadde rettslig betydning for fremdrift og varslingsplikt. Og godkjenningstesting var ikke foretatt av KCL slik som fastsatt i avtalegrunnlaget. Logit måtte i denne situasjonen ha mulighet for videre justeringer og/eller feilrettinger som Logit kunne kreve betaling for. I det ligger at feil i utgangspunktet ikke ville utgjøre mangler.

De problemer som oppsto i forbindelse med Autodata og WebOn, er ikke påvist å være feil i tekniske løsninger fra Logit. Det er ikke påvist direkte svikt i arbeidet fra Logit, og arbeidet ble løpende testet og godkjent av Autodata og WebOn.

For datakonverteringen er det for så vidt påvist programmeringsfeil hos Logit. Feilen anses likevel ikke som et kontraktsbrudd, av flere grunner. Logit hadde en viss margin for å gjøre feil, og holdt seg innenfor denne marginen. Feilen hos Logit var ikke isolert sett så grov at det i seg selv kan være utslagsgivende. Især gjelder det når den bakenforliggende årsak var feil i en fil fra KCL, noe som medførte unødige tidspress. Og godkjenningstest ble ikke foretatt. En enkel test ville mest sannsynlig avdekket feil selv med det knappe tidsskjemaet partene etter hvert hadde, og ville dermed hindret mye av driftsproblemene som oppsto.

Systemet anses videre å ha vært brukelig innen slutten av januar 2005. De kritiske behov hos KCL var da dekket, men det gjensto justeringer. Den tilpassede Løsning1 ville kort tid etter blitt et funksjonelt og stabilt system, dersom de nødvendige justeringer var blitt gjort.

Således var det ingen direkte mangel ved kvaliteten på leveransen.

Spørsmålet er heller om Logit sviktet i forhold til å varsle om risikoen ved driftsstart 3. januar 2005. Retten kommer tilbake til det.

Rådgivnings- og varslingsansvaret

Spørsmålet er om Logit oppfylte sitt rådgivnings- og varslingsansvar. KCL har i sine anførsler fokusert på varslingsansvar om oppstartsrisiko og høyt timeforbruk, men samtidig reist innvendinger på bredere grunnlag med hensyn til Logit sin rådgivning.

Retten finner det ikke påvist at Logit uforsvarlig unnlot å varsle tilstrekkelig om risikoen ved oppstart 3. januar 2005. Mye av driftsproblemene knyttet seg til konverteringsfeilen. Den var en mer tilfeldig feil og ikke noe som Logit hadde grunn til å forutsi konkret og derfor varsle om. Logit hadde videre ikke mistanke om spesifikke farer som det av den grunn burde varsles om, basert på de premisser Logit da hadde å arbeide ut fra. Det er i så måte talende at det vesentlige av arbeidet i januar skyldtes spesifikasjonsendringer. KCL på sin side måtte ha det klart for seg at det var en risiko ved å ta systemet i drift uten den testing som KCL selv var ansvarlig for. KCL vurderte endatil risikoen. Fremdrift og risiko var tema for prosjektleder og daglig leder Brekke fra nokså tidlig i desember og helt frem til driftsstart. Det anses samtidig ikke bevist at Logit sine tilbakemeldinger ga, eller burde gitt, KCL en annen oppfatning.

Det kan dessuten være tvil om hvilken innvirkning informasjon fra Logit ville hatt. En vesentlig årsak til at KCL holdt fast ved driftsstart første virkedag i de nye året, var klare direktiv fra styreleder om dette.

Problemstillingen er heller, slik retten ser det, forhold og veivalg tidligere i prosjektet – og ikke oppstartsrisiko isolert sett. Retten kommer tilbake til dette.

Retten finner det ikke påvist at Logit, isolert sett, uforsvarlig unnlot å varsle om timeforbruk. Utgangspunktet er at Logit hadde et begrenset ansvar i den retning. Logit jobbet på timebasis uten bindende estimer eller rammer for tid og kostnader. Det forelå heller ikke uttalte budsjetter eller uforbindende estimer, med enkelte unntak som ikke er utslagsgivende. Samtidig sto KCL for kravspesifikasjon og prosjektstyring, og Logit fikk ikke innsyn i prosjektstyringen. Med denne bakgrunn informerte Logit om timeforbruk i den forstand at Logit sendte fakturaer løpende, til tider og med spesifikasjon som avtalt. Logit sendte endog oversikt over påløpte fakturaer per 10. desember 2004 (i epost fra Logit v/ vitnet Fonn av 14. desember 2004). Utover dette kunne lite forventes. KCL kjente dessuten fra uti desember 2004 til at kostnaden ville bli klart høyere enn det grove overslaget på rundt kr 500.000 som KCL etter sigende gjorde før prosjektet startet – for øvrig uten å nedfelle det skriftlig og kommunisere det til Logit.

Problemstillingen er heller, slik retten ser det, forhold og veivalg tidligere i prosjektet og ikke timeforbruk isolert sett.

Det sentrale spørsmål er om Logit på bredere grunnlag og tidlig i prosjektet skulle rådgitt/varslet KCL nærmere om prosjektstyring, herunder fremdrift og arbeidsmåte, om tidsknapphet og om følger for timeforbruket.

Rolle- og ansvarsfordelingen, herunder forutsetningene i prosjektet, står sentralt i vurderingen.

Det er naturlig å starte med kunden KCL. KCL hadde i utgangspunktet betydelig ansvar og risiko i prosjektet, herunder ansvar for kravspesifikasjon, testing og prosjektstyring, som nevnt. KCL sviktet på samtlige punkter, til dels grovt.

Det manglet intern kommunikasjon og samhandling hos KCL – og mye av problemet tilskrives styreleder. KCL hadde en prosjektleder uten tilstrekkelig kompetanse til å lede prosjektet på det tekniske detaljnivået som KCL hadde påtatt seg – uten at retten dermed har uttalt noe om fordeling av skyld mellom prosjektleder og oppdragsgiver. Kartleggingen og spesifikasjonsarbeidet, især for lagerstyring, var uforståelig sen og mangelfull. Videre var styringen av fremdrift svak. Det manglet nærmest fremdriftsplan. Den planen prosjektleder hadde, var ufullstendig og uferdig, og den ble aldri kommunisert til Logit. Eneste klare dato var oppstartsdato. Testplan manglet i det vesentlige for de ulike delene av leveransen. Interne statusrapporter hos KCL ble ikke kommunisert til Logit. KCL unnlot dessuten å ta inn Logit i prosjektgruppen, dette på tross av uttalt ønske fra Logit. KCL sine representanter oppfattet deltakelse ved Logit som unødvendig og fordyrende. KCL sviktet også i å klarlegge og følge opp samarbeidet mellom Logit, Autodata og WebOn.

Disse forhold medførte at prosjektet ikke ble gjennomført slik det burde. Tiden ble for knapp for de ulike delene av leveransen. Kravspesifikasjonen for især lagerstyringen, beskrivelsen av funksjonalitetsbehovene, burde kommet først eller i hvert fall tidlig og noenlunde samlet, gjerne som et forprosjekt. I stedet kom dette sent og stykkevis. Dette er en vesentlig del av årsaken til at KCL kom i en situasjon der systemet ikke fungerte ved driftsstart og at timeforbruket ble så vidt høyt.

KCL må bære en stor del av risikoen og ansvaret for denne situasjonen. Arbeidsforholdene for Logit ble tilsvarende vanskelige.

Logit begikk på sin side også feilvurderinger, selv om både det rettslige utgangspunktet og KCL sin svikt hensyntas.

Allerede rundt 9. november måtte flere problematiske forhold være synbare for Logit. Det måtte være synlig at KCL anså prosjektet som relativt ukomplisert og derfor neppe heller særskilt dyrt. Det måtte likevel tidlig være klart at det ville bli en del arbeid og at prosjektet ikke var så ukomplisert som KCL nok forestilte seg. Logit hadde nok grunnlag til å se det. Logit hadde i praksis kravspesifikasjon eller rimelig oversikt over datakonvertering og integrasjon. Logit hadde også nok informasjon om lagerdriften ved Lautom og KCM, ikke minst om det faktum at der var ulikheter, til å vite at det måtte arbeides både med kravspesifikasjon og nærmere teknisk design. Etter kort tid måtte det også stå nokså klart at prosjektstyringen og fremdriftsmåten var uheldig, og at det trolig ville skape tidsknapphet, noe som igjen påvirket testmulighetene, risiko ved planlagt driftsstart og økt timeforbruk.

I denne situasjonen hadde Logit allerede i november 2004 grunn til å si klarere ifra om at prosjektet ble grepet uheldig an, at tiden til driftsstart ville bli knapp, og at timeforbruket ville bli høyere med den arbeidsmåte og tidsramme som det lå an til. I dette ligger at det ikke var nok å opplyse om at tidsskjemaet var stramt (som i møtereferatet side 4, som gjelder datakonvertering). Det var heller ikke nok å opplyse om påløpte og fakturerte timer per 10. desember 2004 (i epost fra vitnet Fonn til prosjektleder av 14. desember 2004). Ei heller var det nok at Logit oppga ønske om å delta i prosjektgruppen (som i prosjektskissen pkt 6). Logit burde gjentatt og forsterket advarslene med hensyn til prosjektstyring, fremdrift og sannsynlig timeforbruk. Logit har ikke påvist at man gjorde det.

Det er grunn til å tro at flere og klarere råd fra Logit ville innvirket på prosjektet. Især gjelder det lagerstyringen og intern koordinering hos Logit.

Dermed finner retten at Logit ikke oppfylte sitt rådgivningsansvar. Logit definerte sin rolle for snevert og begrenset. Logit kan på den annen side ikke karakteriseres som illojal.

Retten er således kommet til at Logit begikk kontraktsbrudd.

Vesentlig kontraktsbrudd – hevningsrett:

Spørsmålet er så om Logit sitt kontraktsbrudd var vesentlig. I så fall har KCL hevningsrett.

Retten finner at kontraktsbruddet ikke var vesentlig.

Bruddet på rådgivningsansvaret var medvirkende årsak til problemene ved driftsstart og det høye timeforbruket. Imidlertid anses denne svikten ikke som vesentlig.

Det tas utgangspunktet i at det ikke foreligger illojalitet, og at det har vesentlig betydning at svikten og uaktsomheten var større på KCL sin side. For driftsproblemene vektlegges at det vesentlige av problemet de første dagene var konverteringsfeilen, som i mindre grad kan knyttes til rådgivningssvikten. Det er videre ikke påvist at KCL tapte store summer på problemene den første uken – dette er ei heller krevd dekket. Videre legges det til grunn at systemet og effektiviteten i virksomheten bedret seg raskt. Mye var korrigert allerede første uken, og systemet anses å ha vært rimelig funksjonelt og stabilt innen utgangen av januar 2005. Det tas også hensyn til at Logit hadde rett til utbedring.

Timeforbruket isolert sett gir ikke grunnlag for hevning, men snarere prisavslag.

De øvrige etterfølgende forhold endrer ikke vurderingen:

Arbeidsstansen i januar 2005 var berettiget. Logit hadde krav på ytterligere betaling, som det vil ses.

Konkursvarselet i midten av februar 2005 kan ikke gi grunnlag for hevning, verken isolert eller samlet sett. Konkursvarslet var neppe berettiget, og det stilles spørsmål ved hvorfor varsel ble sendt. Men dette forholdet ligger på siden av selve leveransen. Det har liten vekt i den samlede vurderingen, dette selv om tillit og samarbeid er viktig i avtaleforhold, især i løpende forhold som i denne saken.

Kravet om bankgaranti og arbeidsstansen i midten av mai 2005 var antakelig uberettiget. Det kan likevel ikke være avgjørende for å gi KCL hevningsrett. Dette hadde neppe særlig innvirkning på leveransen fra Logit. KCL hadde allerede i februar/mars besluttet å bytte til nytt ERP-system, og dette var kommunisert til Logit i mars 2005. Implementeringsarbeidet var satt i gang i april, og det nye systemet ble satt i drift 1. juni 2005, drøye to uker etter arbeidsstansen. Det er da heller ikke påvist eller søkt påvist økonomisk tap eller konkrete ulemper hos KCL som følge av arbeidsstansen hos Logit.

Retten er således kommet til at KCL ikke har hevningsrett.

Prisavslag:

Retten finner at KCL har krav på prisavslag som følge av bruddene på rådgivningsansvaret.

Prisavslaget settes lik den kostnad (timeforbruk) som kunne vært unngått ved forventet rådgivning. Prisavslaget beregnes ikke med det ideelle prosjekt som målestokk. Det tas i betraktning at Logit ikke kunne forhindret en for sen og skjev start, og at KCL hadde et vesentlig ansvar for prosjektets uheldige utvikling. Det kan likevel has for øye at selv et godt styrt prosjekt trolig ville hatt en kostnad på godt over kr 1,0 mill. Beregningen må bli utpreget skjønnsmessig.

Logit sin oppdeling av prosjektet i tre faser tillegges ikke nevneverdig vekt. I den grad oppdelingen kan tjene til noe ved beregning av prisavslag, så måtte det være slik at kostnader påløpt i fase to og tre bør reduseres. Det legges videre ikke nevneverdig vekt på det grove estimat på kr 500.000-600 000 som partene etter eget sigende gjorde hver for seg da prosjektet startet.

Kostnadene ved integrasjon reduseres med rundt kr 50.000. Kostnadene ved implementering av Løsning1 for lagerstyringen reduseres med rundt kr 170.000. Koordineringskostnadene reduseres med rundt kr 140.000. Det er særlig for koordinering og lagerstyring at timeforbruket og kostnadene har vært unødvendig høye. For konvertering av data reduseres ikke kostnadene. Det meste av arbeidet gikk uavhengig av de øvrige delene av oppdraget. Noe innvirkning har imidlertid svak prosjektstyring og rådgivning hatt. Dette er hensyntatt i en totalvurdering og især for posten «koordinering», som ikke skiller mellom de ulike delene av oppdraget.

Det totale betalingskravet er kr 2.049.115. Prisavslaget settes til kr 360.000. Betalingskravet etter prisavslag settes dermed til kr 1.689.115.

Påstandsbeløpet består av det totale betalingskravet med fradrag for det beløp som allerede er innbetalt på kr 919.846, altså kr 1.129.269. Etter prisavslag blir restbetalingskravet kr 769.269. Det avrundes til kr 770.000.

Øvrige spørsmål, især erstatning:

KCL har ikke krevd erstatning i kombinasjon med prisavslag. Retten bemerker likevel at utgiftene i forbindelse med konkurssvarselet fremstår som vesentlige for høye, selv om arbeidet antas å gjelde hovedspørsmålet i saken, nemlig om kontraktsbrudd foreligger, og utgiftene som sådan kan ha kommet KCL til gode.

Sammenfatning:

I hovedsøksmålet gis Logit delvis medhold i sitt betalingskrav. Restbetalingskravet (påstandsbeløpet) på kr 1.129.269 reduseres med ca 360.000 til kr 770.000. Beløpet inkluderer mva.

Forsinkelsesrenter begynte å løpe 24.05.2005, og må legges til domsbeløpet frem til betaling skjer.

I motsøksmålet gis KCL ikke medhold i krav om hevning, restitusjon og erstatning. Logit frifinnes.

Saksomkostninger:

I hovedsøksmålet anses saken dels vunnet og dels tapt. Partene skal da bære sine egne omkostninger, jf tvistemålsloven § 174 første ledd. Retten anvender ikke unntak fra dette, selv om Logit i april 2005 tilbød å forlike saken ved prisavslag på kr 300.000 eks mva. Logit har vært medvirkende til at det kom til rettssak, alle forhold tatt i betraktning.

Utgifter til meddommere dekkes av Logit, som har begjært slike dommere.

I motsøksmålet har Logit fått fullt medhold. Logit tilkjennes derfor, under noe tvil, sakens omkostninger, jf tvistemålsloven § 172 første ledd. Salæroppgaven lyder på kr 35.000. KCL har ikke reist innvendinger mot beløpet. Beløpet legges til grunn.

Domsslutning:

I hovedsøksmålet:

- 1. Kolberg Caspary Lautom AS betaler til Logistikk og IT Partner AS kroner 770.000 med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra og med 24. mai 2005 frem til betaling skjer.*
- 2. Partene bærer sine egne omkostninger.*

I motsøksmålet:

- 1. Logistikk og IT Partner AS frifinnes.*
- 2. Kolberg Caspary Lautom AS betaler til Logistikk og IT Partner AS saksomkostninger med kroner 35.000 innen 14 – fjorten – dager fra avgjørelsens forkynnelse, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.*